

## Der bygges nyt stuehus

Efter de nu to hårde vintre var den gamle stuehus bleven så nedslidt at den ikke mere var velegnet til menneskebolig. Den var fugtig, kold og klam så svampe groede op ad væggene. Væggene op til vindueshøjde var jo kampestensmur som om vinteren aldrig kunne blive tørre.

Under den strenge vinter i 1942, blev far og mor på opfordring af moster Eva, om - at bygge et nyt stuehus som skulle værre klar til indflytning før næste vinter. Såfremt der for tiden ikke var egen kapital nok hertil, ville hun gerne stille sig til rådighed for lidt kapitalhjælp, bare vi fik bygget nyt hus, da den gamle ikke mere var sund at bo i, samt usundt for opvæksttrivsel for sunde børn.

Far og mor tog imod opfordring og hjælpetilbud, og der blev kontaktet en ældre murmeter Laust Christian, i Humlum, samt en tømremester, som jeg ikke husker hvad hed, eller om han var fra Humlum eller Struer. Som hjælp havde Laust Christian en ældre mursvend som hed Kornelius, og en oppasser som hed Johan.

Hen sidst på vinteren ankom en dag, de to håndværksmestre sidst på dagen, for at give et overslag til det nye hus. Jeg husker det ved, at vi alle sad rundt ved det store spisebord i den gamle spisestue.

Jeg mener ikke der blev lavet nogen professionel tegning, men at der kun som udgangspunkt blev nedridset nogle tal for mål, efter ønsket behov og udseende, og så benytte dette som beregningsgrundlag for bygning og indkøb af materiale hertil.

Det blev så bestemt til, at byggeriet skulle påbegyndes så snart frosten var af jorden, da der skulle graves kælder under det halve hus, som far og tjenestekarl, samt enhver som kom og kunne bruge en skovl, så selv skulle udgrave.

Da foråret nærmede sig, kom murmesteren en aften for at afsætte huset efter de mål som var enedes om. Vi gik alle om i haven med fire hjørne-pæle, noget snor, en vinkeljern, en vaterpas og en tommestok, og fandt et sted hvor vi så mente, huset udmærket kunne bygges på. Ak ja - ingen-ting med moderne tegninger og alt andet papirarbejde for godkendelse osv. osv. - det var bare om gå i gang med det måleværktøj som var.

Udgravning af kælder påbegyndtes dagen efter. Det gik ganske udmærket det første meters dybde, men herefter, kom vi så ned i et gult lerlag som næsten var umuligt at stikke eller grave i, ligesom der også blev højere at smide den opgravede jord op. Jeg nævner vi, da der til det kældergraveri og med tiden, kom flere som var behjælpssomme herved. Det opgravede jord, som kun var gult ler blev af flere afhentet, til at oprette huller i lerstampede ladegulve. På et tidspunkt opgav far det graveri, og ved samråd med murmesteren enedes de så om, i stedet for at ofre mere tid på det, så forhøje hele husets fundamentsokkel med et eller to trappetrin. Og sådan blev det så.

Alle håndværker som deltog ved dette byggeri, var alle rare og venlige mennesker, som vi børn havde megen fornøjelse af at færdes iblandt denne sommer.

Jeg husker denne sommer, som en sommer der gav megen ekstra arbejde. Vore flinke naboer kom af og til med et hjælpende hånd når der var behov herfor. Jeg vil lige nævne, at alt forefaldende arbejde ved dette byggeri, foregik ved håndkraft. Der var ingen blandemaskine, løftekran eller anden motordreven værktøj.

Under kælderudgravning var murerne så småt begyndt med forbe-redelser for stillads, forskallinger, trillebør og forskellige sandsolde mm. fragtet hertil.

## **Læske kalk**

Før selve byggeriet kunne påbegyndes, var der flere ting som først skulle gøres klar. At læske kalk hertil, var noget af det første. Dette forgik i jorden, som var et udtjent kartoffelkule, som blev afrettet lidt på siderne. Til at læske kalken var der flere, som var behjælpelig herved. Jeg ved ikke hvor mange kilo brændt kalk der var, men skal jeg gætte på et tal vil det være ca. 1000 kg. Det brændte kalk blev hældt i jordkulen, og herefter overdænge det med vand, megen vand, som i forvejen var klar i alle de spande og kar som kunne fremskaffes.

At læske kalk i så store mængde er ikke en ufarligt proces, da det bliver en kogende masse som med eksplosioner godt kan sprøjte en del, og herved blive forbrændt hvis man bliver ramt heraf. Alt vand skal hældes på ad én gang, da det ellers ikke vil være brugelig. Når læskning er overstået falder kalken til ro af sig selv, og den læskede kalk er efter en kort tid klar til brug. Da der heri kunne forekomme enkelte klumper, gav murerne det skylden for, at der ikke var kommen vand nok - og hurtigt nok på. Men vi kunne jo ikke gøre det om.

## **Sand, grus og cement**

Der skulle køres sand og grus hjem, som blev hentet ved stranden. Dette blev der løbende kørt hjem af, efter behov.

Cement kom også hjem i flere omgange, efter aftalt tid for sejltransport. Men det skulle bare være fremme, når der var brug for det.

Det var især ved begyndelse ved støbning af kælder, kældbund og hussokkel der skulle anvendes de største mængder heraf. Ved selve opmuring var det begrænset hvor meget der skulle bruges. Efterfølgende kunne derfor og i god tid fremskaffes efter behov.

Det øvrige markarbejde skulle jo også udføres samtidig.

## Hjemtransport af mursten

At sejle mursten hjem, var en herlig og speciel sommeroplevelse, som senere viste sig at være ret misundelsesværdig, for ikke at kunne medvirke ved.

Mursten til byggeriet var købt hos "Gyldendal Teglværk" som lå helt nede ved stranden ved V. Hærup, hvor der senere frem til vor tid, er bygget et bådhavn. Denne teglværk er for længst nedlagt.

For at få murstenene hjem, akkorderede far med Mads Toftum Madsen om at sejle dem hjem. Jeg mener ikke der var kontanter ved denne akkord, men i stedet skulle Mads Toftum så have jagtleje i ét eller to år.

Vedrørende jagten husker jeg det således, at far og Dr. Tage Kjær, som er far til Chr. Kjær, en dag tørnede sammen ved markskellet hvor Tage Kjær mente, at det var brud på jagtlejekontrakt, at leje jagt ud til andre end ham, som ligefrem havde opfattelse af, at have eneret til alt jagt på Venø. At leje jagt ud til Tage Kjær var vist nok for ét år ad gangen, men var løbende indtil en af parterne sagde lejekontrakten op og hvorved, det vistnok var her der var en svipser.

Der blev talt med store bogstaver og afsluttedes ved, at Tage Kjær satte sig ind i fars situation og gav far en stor cigar med mavebælte om, som han til mor pralede vældig af.

Tilbage til murstenssejlad. Man valgte et sted neden for Sorthøj, til at være det bedst velegnede sted at gå til land med stenene. Her var var fjordbund hårdest ved det meste ral.

Med fiskerbåd, kog og pram på efterslæb begyndte så forestillingen, på en dag hvor vejret var rolig. Ved Teglværket var der et anløbsbro hvor skibe kunne lægge til for at få mursten om bord. Sten som skulle på skibe blev kørt ud ad denne bro på trillebør. For dem som udførte dette arbejde var det rent rutine. Det var ret begrænset hvor mange sten, på grund af vægt, kunne være med ad gangen for at det var forsvarligt at sejle dermed.

For at få det landet gik båden så ind ved det aftalte sted ved Sorthøj. Det blev sejlet så tæt på land, som muligt var. I kogen som var fladbundet var der også sten. På denne blev der påsat et svært reb som kunne nå til land, og der blev så spændt heste for, som slæbte den ind til den gik på bund. Herefter blev heste spændt for vogn, hvor der kun var en side og bund i, som så, med heste og vogn, kørt ud til siden af båden og hvor sten så blev læsset på vogn og kørt i land.

Hestene var just ikke bange for at gå i vandet, men de havde ikke tålmodighed for lange ophold heri, da det kunne hænde, at krabber, som var ret mange af, bed dem i benene. Derfor tog det ikke mange minutter for at sætte de sten på vogn som kunne køres ind med.

---

Dels hestenes tålmodighed for længere ophold i vandet og vognhjul ikke skulle skære igennem fjordbund. Gik vognen først igennem, var det næsten en umulighed at få det hele velbjærget i land.

Jeg husker ikke nøjagtig hvor mange gange der blev sejlet efter de mursten, men jeg husker, at jeg flere gange var med og det var hver gang en oplevelse. Under flere af de ture var der gerne et par "turister" med, som kunne være fra øen eller familie på besøg. Det var jo næsten altid i fin og stille vejr, da det ikke kunne udføres ved uroligt vind.

Der var ofte et par af mine jævnaldrende eller lidt ældre fra Venø by, med på de ture. Under ophold på Teglværket gik vi så her rundt for at se til på, hvorledes de lavede mursten. Som jeg husker det, så var det nogenlunde som sådan.

Leret hertil, som var blåler, blev gravet frem i bakkerne over Teglværket, jeg husker ikke bestemt om det blev gravet med gravemaskine eller håndkraft, da det ikke var mest i det område vi befandt os, når vi var med. Det opgravede ler kom ned til værket på trolje som kørte på jernskinner. Hvad der var trækraft, husker jeg heller ikke om det var heste eller maskinkraft. Men jeg husker dog, at aflæsning af de trolje og over i æltemaskinen var ved håndkraft, ved at et par mand svedende stod og smed leret i æltemaskinen med skovl.

Efter at leret og de forskellige ingredienser havde kørt rundt i denne æltemaskine en tid, kom det igennem en presser, lignende et kødhakker, og ud igennem en firkantet pressetud som havde stenens størrelse. Ved udgang af denne tud stod en mand ved en stenskerer, som han så ved håndkraft pressede igennem den firkantede lerpølse som kom ud, til fire sten ad gangen. Denne stenskerer var konstrueret og benyttet på akkurat samme måde som et æggeskerer med stålstrænge. Efter hver skæring var der så megen tid at han kunne nå at skrabe den ren med et dertil konstrueret skraber. Var der behov for at skifte skærestreng eller anden stop, kunne han koble presseren fra. Fejlskæring eller anden affald herved blev smidt op i ælteværket, og kørt igennem en gang mere.

Efter sten skæring blev de kørt lidt frem ad en bånd, og herfra af ret mange trillebørskører kørt i tørlade, som var et lagerhal, og her sat på tørrehylder, før brænding. Efter en tid på de hylder blev de så kørt til brænding, som er begrænset hvad jeg fra denne proces husker.

Alle mursten på hylderne var massive. Jeg ved ikke hvor mange sortimenter af mursten som var, men dem vi skulle have var helbrændte til facademur, og halvbrændte til bagmur og skillevægge.

Mursten som efter brænding og sortering var færdige til salg stod opstallet på arealerne foran teglværket. Alene livet herved og udsigten over fjorden til Venø og igennem hele østfjorden var en oplevelse som sidder på nethinden for livstid.

## Vi roede hjem

To gange hvor et par i mine nævnte jævnaldrende fra Venø by, som her var fra fiskerlivet, var med efter sten, fik vi efter en tid på Teglværket, ved ikke at kunne finde de øvrige som vi var med, så den ide, at tage vores pram og ro hjem. Jeg tror heller ikke vi gjorde meget ud af at finde nogen at spørge, så vi handlede efter vores egen beslutning.

Vi nåede hjem før de andre kom med murstenene, men vi var nu ikke mere særlig populær denne dag. Det var ikke just angstlighed for vores rotur, men mere dette, at de havde ofret forgæves tid på, at lede efter os i bakkerne ved Teglværket. Men da så besluttede sig for at sejle hjem uden os, var robåden jo også væk, så var de ikke mere i tvivl om, hvor vi var. Når bare vi var sejlet hjem, var der jo ikke sket os noget alvorligt. Da børn og unge mennesker fra fiskermiljøet er fødte og opvokset ved sejlåde og fjord, var det kun rent rutine for at ro en sådan tur.

Et par dage senere gentog vores lyst sig, om at ro hjem, men vi spurgte så først og fik også lov, men på den betingelse at vi fulgte vores normale sejlvej, for at kunne komme på slæb i tilfælde af, ikke at nå hjem først. Jeg ved ikke hvad der havde optaget os under vejs, men vores roning var dog gået lidt i stå undervejs, så vi blev samlet op og kom på slæb resten af vejen, men ikke uden at blive grinet godt af, ved ikke selv at have gennemført vores plan.

Der blev ikke sejlet efter sten hver dag, da vi jo hver især også havde andre gøremål. Der blev gerne sejlet et par dage ad gangen, da motorbåden jo også skulle om til havnen for at få brændstof på. Der blev så sejlet herfra og direkte nord om Venø og til Teglværket.

## Byggeriet påbegyndes

Efter nu at have fået samlet det materiale sammen som nu var nød-vendig for at påbegynde byggeriet, gik det så herefter sin vante gang til vi var færdig. Der blev først støbt kælder, og muret skillevæg i kælder for to kælderrum og en gang foran disse. De kælderskillevæg blev så herefter videreført opad som skillevæg mellem stue, køkken, for og baggang. Meget praktisk.

Laust Chr. var selv mester for facademur. Kornelius murede bagmur og skillevægge. Jeg mener at de fulgtes ad med facade og bagmur, da der i hver anden skifte blev lagt murbindinger. Kornelius kunne godt nå at mure lidt skillevægge, da Laust Chr. skulle bruge lidt tid ved at hugge sten over til hver anden mur skift, ved at murforbandt var lagt af halve sten med enden udad. Som sådan var det bestemt at muren skulle udføres.

Da de kom til vindueshøjde, blev vinduerne sat på plads og der blev så muret uden om dem. Det var nok for at vinduer ikke havde standard-mål. Sådant er jo modsat nutidens byggestil med faste standardmål.

Johan som var oppasser, havde et slidsomt job med at passe de to murer op. Især var Laust Chr. en vanskelig herre at passe op, sten og murmørtel skulle hele tiden ligge lige foran ham, ligesom stenene også helst skulle vende ret for hans hånd. De to havde ofte et opgør med hinanden, hvorunder Johan godt kunne spørge Laust Chr. om han også skulle lægge stenene op på murkanten for ham.

Murmørtel var hjemmelavet, som Johan blandede med det læskede kalk og sand samt lidt cement. Alt mursand blev soldet på skråtstillet mursold, dette udførte Johan gerne fra morgenstunden, ligesom han da også skulle gennemkaste det med cement, så det var klar til dagens brug. Til at sammenblende det havde han et bestemt blande redskab på et langt skaft, som han så skubbede frem og tilbage med, for sammen-røring på nogle sammenlagte forskallingsbrædder, med at par opsatte brædder ved yderkanten.

Gennemkaste sand og cement vil sige, først at sammensætte blandings-forholdet af sand og cement, som murmesteren bestemte hvad var, herefter at par gange omskovle det, til det var tilpas sammenblandet - uden vandtilsætning.

Alt dette blande arbejde skulle han udføre samtidig med at skulle op-sætte murstillads, flytte murbalje og sætte mursten på stillads, og så samtidig skulle høre fra Laust Chr. om ikke at bestille nok. Johan havde god tålmodighed, for Laust Chr. arbejdsbegærlige temperament.

Huset blev først fuget et stykke tid efter at huset var færdigbygget.

Under murepførelse var tømrermesteren også i gang. Der skulle lægges bjælker for gulv, der skulle sammentømres spær, ligesom døre og vinduer blev lavet på tømrers eget værksted. Tilskære og sammen-tømre spær foregik på stedet og tømmerer samt hans svende, var meget omhyggeligt hermed. Jeg tror nok at tømrermesteren havde nerver på ved opsætning heraf, da det jo kunne være knald eller fald ved ikke at kunne passe. Han målte og målte, og rettede flere gange med stemmejern før opsætning. Da det endelig blev rejst gav han et lettelses suk fra sig, for heldigt udført arbejde.

Ved loftbjælkers længde og tre værelser på loft, var de herfor efter håndværkskrav overdimensioneret til ikke at kunne være fuldkantet hele vejen. Dette var stort set kun et skønhedssyn uden praktisk betydning, men for at inddække dette, var der for sådanne bjælker specielle beklædningsbrædder til at inddække bjælkerne med, som så blev sat over alle loftbjælker.

Gulv og loft var høvlet og pløjet granbrædder. Under loft blev der lagt krydsfiner, holdt på plads af langs og tværgående lister. Det så for resten ret godt ud.

Gulve som ikke på nogen måde var underisoleret var en anelse fod-kolde og blev herfor pålagt med gulvtæppe.

På loftet var der soveværelse og to mindre værelser. Dets vægge og skråvægge var af forskallingsbrædder, som blev opsat af tømrerne. Herpå blev der af murerne påsømmet rørvæv for at give det mørtelpudslag, på såvel vægge som loft. Dette stod så rå med et hvidt på malet limfarve. Ligeledes mener jeg også væggene i stuerne, den første årstid, var gult på malet limfarve.

Køkkenbord, skabe, skuffer og hylder blev af tømrerne opsat på stedet, uden forbehandling. Der var et jernhåndvaske i køkkenbord, men ikke indlagt vand, som vi stadig hentede ude ved pumpen, som der nu var længere hen til. Komfur og kakkelovn i den store stue var fra det gamle stuehus. I det lille dagligstue fik vi nyt brændeovn og som gav god varme fra sig.

Fra køkken var der et lille spisekammer med trappe ned til kælder, hvor den ene rum var for madvarer, og det andet rum for forskelligt viktualier.

I kælder var der for vestende af gangen, et VC, som var aflukket af et bræddevæg. VC-kassen var trekantet og placeret i det ene hjørne, og opført af tømrerne. En VC-kasse på "Borbjerggard" var nytænkning og helt uvant. Ved den anden ende af kældergangen var der en dør til udvendig brug, med opgang under bagtrappe og ud mod havesiden.

Trappeopgang til loft var en vinkeltrappe i baggang. Ved denne trappe-opgang ligger et mystik jeg endnu ikke har kunnet opklare. Ved tømrerens færdiggørelse herved, enedes såvel murer som tømmer sig om, at opsætte deres autograf for husets opførelse. Jeg er den eneste som ved det, da der ikke var andre til stede herved. Det blev skrevet på det indvendige side af et krydsfinerplade, som sidder under det nederste trappetrin. Såfremt trappen ikke er uberørt, sidder den endnu, men den mulighed er nærmest ikke til stede. Mange gange har jeg haft lyst til at åbne for denne trappetrin, for at se, hvad der her og dengang blev skrevet.

Under hele byggeriet holdt vi, Else Marie og jeg "godt opsyn" med, om det nu blev udført ordentlig. Vi var meget "behjælpssomme" ved hele tiden at stå i vejen på murstillads som vi også måtte lide lidt under et par gange.

Engang Else Marie ville kravle over muren fra Laust Chr. hans stillads, til Kornelius hans stillads, faldt hun herved ned i kælderen. Vi blev dog alle lidt chokeret over dette fald, men ud over et par småskrammer skete der heldigvis ikke noget alvorligt herved.

Efter at taget var rejst og lægter sømmet på, kravlede jeg en dag op på tagrygningen. Det gik godt opad, men da jeg skulle ned igen meldte skrækken sig. Håndværkerne grinede bare heraf og sagde, at når jeg selv kunne komme op måtte jeg også selv komme ned. Denne melding gav et længere ophold på taget, med lidt piberi, men jeg kom dog selv ned.

## Husets tag

Taget var rødt tegltag, men var ikke fra samme teglværk som mursten. Teglstene var fra "Overhoved Teglværk" i Struer, hvis speciale var tagsten og drænrør. Så vidt jeg husker, lå denne Teglværk et sted omme bag Struer by, måske det var i Gimsing området. Jeg var med far der-omme, ved bestilling af dette tag, og vi var gående hertil. Jeg husker ikke hvorledes vi fik dette tag hjem. At lægge tegltag op var murerens arbejde.

Alle tagsten var på bagsiden stemplet Overhoved Teglværk. Det var vist almindelig brugt, at teglværker satte deres stempel på tagsten. Jeg har set lignende tilfælde andre steder. Hele taget blev på indersiden understøget med murmørtel.

Efter at tagsten var lagt op, kom der en blikkenslager som hængte tag-render på. Han havde her forinden monteret ophængsbeslag. Jeg mener ikke at der under afløb fra tagrender var nedgravet brønde til vand-afledning. Derimod var der vandaflednings brønd for håndvask i køkkenbord, hvorfra der var drænrørs ledning igennem haven til en sivbrønd udenfor havens nord-østlige hjørne.

Da dette stuehus blev opført i krigsårene, mener jeg ikke at der hertil, ud over mangel på søm, var problemer med at bjærge det bygge-materiale som var behov for. Såfremt man ikke kendte en, som kendte en, var søm under hele krigen ret vanskelig at få fat i. Derfor strøede man ikke om sig med søm alle vegne, da der jo var daglig behov for søm. Søm i udtjent træværk blev trukket ud og gemt, og rettet ud til genbrug. Det var en af de ting som vi børn blev sat til, når vi ikke kunne finde på andet, så bare finde en hammer og rette søm ud, på en sten.

## Huset klar til indflytning

Midt i december måned 1942, var der nu så mange rum i det nye stuehus færdige, at vi godt kunne flytte ind i det. Vi havde vist ikke mere nu, nogen fastboende tjenestekarl, men klarede os fremover ved hjælp af daglejer, efter behov.

Køkken og den lille dagligstue var det første som blev gjort færdigt, og som vi udmærket klarede os med en tid. Ligeledes kunne loftværel-serne benyttes.

På loftet var der soveværelse i sydenden med fin udsigt mod syd. Else Marie havde værelse i nordenden med meget fint udsigt mod nord, helt over Klovvig til "Gyldendal Teglværk". Og jeg fik så, efter eget ønske, midtværelse, med kun udsigt igennem tagvindue mod vest med udsigt over vestmarken, når jeg stod på sengekanten. I det værelse stod også skorsten, så der var ikke det megen plads i dette værelse.



## Der kom en vildfaren

Nok er vintrene 1941-42 beskrevet som de strengeste vintre, men hver vinter var nu streng. Jeg mindes ikke fra min tid på Venø, at fjorden ikke var tilfrosset og hvorover, der mere eller mindre kunne være færdsel for gående og let slædetransport.

Jeg husker ikke helt det nøjagtige årstal, men en vinteraften, først på aftenen, bankede der en på vinduet ind til den lille stue, det var den daværende mand på "Ø. Nørskov" som efter et ærinde i Struer, på hjemvejen, så var bleven overrasket af et kraftigt snestorm. Da fjorden var islagt var han gående til Struer.

Han gik fra Struer ved mørkets frembrud, og havde valgt at gå til "Ø. Nørskov" på isen, langs Venøs østside. Under hans færden på isen kom der et kraftigt snestorm, hvorved han mistede orienteringen. Han bar briller og kunne derfor ikke se igennem disse, ligesom han slet ingenting kunne se uden. Han var kommet i land, men var kommen i noget ukendt hegn som han vanskelig kunne finde ud af. Men med tiden fandt han lys i vores vindue og bad om hjælp. Han kom indenfor og var da meget forkommen og chokeret over sin færden.

Efter at have fået varme og et bid brød, tilbød far at følge ham det sidste stykke vej hjem. Men der sker dette, at efter en tid komme de begge tilbage, de var nu begge faren vild over heden, hvor de ved at gå i cirkel nu havde mistet orienteringen. De kom i en plovfure og valgte så, at følge den til den anden ende, hvor end det så måtte være, for om muligt her at finde noget kendende, som så igen blev lyset i den lille stue.

Far erkendte, at et så kraftigt snefald aldrig tidligere havde overrasket hans orienteringsevne over heden.

Efter en tids drøftelse af den videre færden, bankede det igen på vinduet. Det var så et par fra nabolaget som var ude at lede efter den første vildfaren. Deres råd var nu, at vi satte det kraftigste lys vi havde, i vinduet, i Else Maries loftsværelse, hvor de så mente at kunne se dette som orienteringshjælp. Ligeledes havde de også lidt bedre lommelygter ved hånden.

De havde nu valgt at følge en plovfure ned til østfjorden, for herfra at følge skovkanten ved Bilmanns træer og herfra følge et næste plovfure som de viste hvor var, indtil de var hjemme. Denne fremgangsmåde viste sig så også at være det fuldendte.

Denne tur, med at fare vild på Venø, blev mange gange senere drøftet, og der blev drøftet hvad der af forholdsregler kunne gøres for at gentagelse ikke kunne ske igen, da det var en ret alvorligt sag som var tæt på at kunne koste menneskeliv.

Jeg kunne godt have sat navne på de implicerede herved, men har valgt at omtale hændelsen her foruden.

## Et par tragiske ulykker

Af tragiske ulykker har der igennem tiderne været flere af på Venø, men et par af dem, som jeg husker, var som sådan.

En dag på hjemvej fra skole, hørte vi om en ulykke som i dagens løb var hændt på "Nørskov". Her var en tjenestekarl i færd med at køre ajle ud og hvorved ajlevogn med tønne væltede.

Ved vognens vælten kom tjenestekarlen under dens ene hjul, som kørte over ham langs mave og brystkasse. Før der nåede hjælp frem, var tjenestekarlen død ved ulykken.

## Drukneulykke

En sommeraften hvor far og mor var på besøg et sted på øens sydende, som jeg ikke husker hvor var, fik de herunder meddelelse om, at der på fjorden var sket et båd kæntringsulykke af to unge mennesker fra Humlum og bad herfor om hjælp, fra enhver med fiskebåd, ved eftersøgning af de unge mennesker.

Som jeg husker det, mener jeg ikke, at det denne aften lykkedes at finde nogen herved. Men efter et par dages forløb blev den ene heraf fundet druknet.

Efter daglig søgen gik der imidlertid flere dage, før den anden herfra drev i land på Venø. Liget af den druknede blev i åben hestevogn og af en, af de unge mennesker på Venøs sydende, kørt til Venø havn, hvor der her var en båd parat til at sejle det hjem, til begravelse.

Om de to ulykker var det for en tid daglig samtaleemne i skolen, som prægede selv os børn så meget, at det gav stof til eftertanke, ved livets alvor for færdsel på land og vand.

## 4. Maj 1945

Den kendte meddelelse om aftenen den 4. Maj 1944, at tyske tropper i Danmark har kapituleret, sad vi i den lille stue og hørte på.

Jeg husker det ved, at mor ved denne meddelelse råbte et højt HURRA og nu så en lysere fremtid i møde.

Så vidt jeg husker, blev der dagen efter i skolen meddelt, at skolen for denne kapitulation, så denne dag skulle være skolefridag, hvorefter vi så fik fri.

Da 4. og 5. Maj igennem årene, senere og bekendt, er bleven fejret på forskelligt vis, vil jeg herfor undlade at omtale dette nærmere, da jeg jeg slet ikke i herværende beskrivelse kan leve op til den glæde som denne budskab gav for vort land.

## Vi får en lillebror

Den 14. November 1945 fik vi en lillebror. Vi havde nær fået ham før vi fik jordemor til at tage imod ham. Bedstemor fra "Nørreriis" var tilstede under fødselen. Far havde i dagens løb haft lidt problemer med at få fat i en jordemor, da hende som efter aftale skulle komme, var af en eller anden årsag forhindret i kunne være tilstede. I stedet blev far henvist til en jordemor fra Lemvig, som så skulle komme over ved færgemanden. Men hun havde lidt problemer med sin bil hertil, som først punkterede undervejs, ligesom hun herefter, så kørte fast i sandet ude på Kleppen med den.

Men far nåede dog at få jordemoder til huse før drengen blev født. Ved juletid blev drengen døbt, og fik navnet: *Anders Østergaard Jensen*.

Anders fik ikke lang tid på Venø, da vi flyttede herfra og til Tvis i 1946, hvor han så oplevede sin barndom ved helt andre muligheder for barndoms minder, opvækst og uddannelse.

## Vi flytter fra Venø

I 1946 mageskifte far og mor "Borbjerggard" på Venø, med "Lille Uhrlund" i Tvis, og vi flytter hertil, den 2. september dette år.

Alting får jo en ende, og det gør min beskrivelse fra mine første år på Venø også.

Jeg har nu herved given en nogenlunde fyldestgørende beskrivelse af mine første leveår på Venø, samt i korte træk lidt omtale af mine rødder fra deres tid på Venø.

Jeg er nok gået en del mere i dybden end det var min egentlige tanke fra begyndelsen, men det er ligesom svært at sætte en begrænsning når godt efterladt kildemateriale foreligger, som jeg jo kun kan være mine rødder taknemmeligt for at have efterladt sig til herved har kunnet gøre brug af.

Chr.

[Forfra](#)   [Lille Uhrlund i Tvis.](#)